

Z A P I S N I K
sa glavne rasprave kod Županijskog suda u Splitu
od 21. studenog 2005. godine

Nazočni od suda:

Spomenka Tonković
(Predsjednik vijeća-sudac)
mr. sc. Damir Primorac
Ljiljana Stipišić
(članovi vijeća-suci)
Ivana Jurašin
(zapisničar)

Kazneni predmet

Tužitelj: ŽDO SPLIT
Optuženik: Tomislav Duić i dr.
Zbog.k.djela iz čl. 120 st. 1 OKZRH

Broj: K-DO- 131/01

Predsjednik vijeća otvara zasjedanje u 9,00 sati i objavljuje predmet glavne rasprave i sastav vijeća.

Utvrđuje se da su pristupili:

1. Tužitelj: zamjenik Michele Squiccimarro
2. Oštećenik:
3. Optuženici: Tonči Vrkić, Davor Banić, Ante Gudić, Anđelko Botić
4. Branitelji: Drago Cvitanović, Slobodan Mikulić, Željko Ostoja, Dragan Mijoč, Vinko Ljubičić, Ankica Luetić, Joško Čeh, Rene Laura odvjetnici iz Splita
5. Vještak:
6. Svjedoci: Jelenko Kovačević, Milorad Oro

Utvrđuje se da su pristupile stranke te da su ispunjeni svi zakonski uvjeti za nastavak glavne rasprave.

NASTAVAK DOKAZNOG POSTUPKA

Za ovaj tjedan predviđeno je ispitivanje svjedoka pozvanih iz Republike Bosne i Hercegovine. Za danas su bili pozvani svjedoci Jelenko Kovačević, Oro Milorad i Lazar Pribišić. Za Lazara Pribišića sudu se vratio poziv neuručen s naznakom da se osoba nalazi u Republici Crnoj Gori gdje je zaposlen kao radnik, dok su se ostala dva svjedoka odazvali pozivu suda, pa se pristupa njihovom ispitivanju.

Poziva se svjedok Jelenko Kovačević.

SVJEDOK: JELENKO KOVAČEVIĆ, sin Vasilija, rođen 15. studenog 1965. godine u Foči, s prebivalištem u mjestu Gacko, Republika Bosna i Hercegovina, po zanimanju bravar, identitet svjedoka provjeren uvidom u njegovu ličnu kartu koja se nakon prezentiranja sudu vraća svjedoku, nesrodan s optuženima, upozoren na dužnost kazivanja istine po čl. 324. i čl. 236. ZKP-a upitan iskazuje:

Bio sam u Lori i mogu potvrditi da je tamo bilo jako teško. Inače, tamo sam dospio kao zarobljenik vojske Jugoslavije. Budući da sam bio ranjen najprije sam se nalazio na liječenju u bolnici na Firulama, a odatle sam doveden u Loru u blok „C“. Ja sam tamo došao negdje 15. maja 1992. godine time da sam ostao sve do razmjene koja je uslijedila u Nemetinu 31. listopada 1992. godine. Krivo ste me razumjeli. Razmjena je u Nemetinu bila dva mjeseca prije odnosno negdje u sedmom mjesecu, a ja sam konačno bio razmijenjen u Zelenici 31. listopada 1992. godine. Naime, nakon što je uslijedila razmjena u Nemetinu ja sam bio vraćen natrag u Loru gdje sam ostao do navedenog datuma u desetom mjesecu.

Dosta sam toga doživio, a i čuo o tome što se događalo u zatvoru u Lori. Takvih strahota sam doživio i čuo da nisam mogao ni sanjati da ljudski rod može tako nešto činiti. Na meni su gašene cigarete. Tjeran sam da namještam televizor koji uopće nije radio i da zatim prepričavam što sam na TV vidio. Činili su me da se navodno javim telefonom svojim, a ustvari to je bila struja koja me je drmala. Nadalje, znali su me držati po cio dan na suncu te su me posipali solju i slanom vodom itd.

Kada me pitate za civile i njihovu sudbinu mogu reći da sam o tome samo čuo od drugih, ali ništa nisam osobno vidio da bih mogao o tome svjedočiti. Ima međutim onih koji su vidjeli što se s tim ljudima događalo.

Što se mene osobno tiče mogu vam pokazati tragove na podlaktici lijeve ruke gdje su na meni gašene cigarete. To je konkretno radio Gudić u prisustvu Anđelka Botića. To je bila smjena Emilija Bungura. Ja sam se tada nalazio u ćeliji broj 6 zajedno sa Tripkovićem, Zurovcem, Stojanovićem, Hajdi Robert i Nara Ištvanom.

Na pitanje tužitelja je li on došao u Nemetim kada je vođen na razmjenu svjedok izjavljuje:

Nisam došao u Nemetin već su me u Zadru skinuli s tog transporta i vratili natrag u Loru. Inače, u Lori sam bio u bloku „C“. O tome da se baš tako zove taj dio zatvora saznao sam tijekom vremena budući da sam tamo dosta dugo boravio. To je onaj dio zatvora do kojeg se dolazi okolo. Ima poseban ulaz s druge strane. Nisam tu cijelo vrijeme bio. Iz tog bloka kasnije su me prebacili u ćeliju broj 6, a to je ona prva s desne strane u drugom dijelu zatvora.

Što se tiče pojedinih zatvorenika kojih se sjećam iz bloka „C“ mogu navesti ratne zarobljenike, a to su bili Mirko Bjelica, Dragan Ratković, Veso Deretić, Ljubiša Gerund, Mićko Koprivica. Za Ratkovića se sjećam da je bio dosta povrijeđen. Ostali zatvorenici također su loše izgledali.

Što se mene tiče mogu potvrditi da su me tukli šakama, bejzbol palicom, gumenim palicama, a sve to događalo se kako u bloku „C“ tako i u krugu zatvora, a isto tako i u ćelijama. Tukla su me dva boksera Giljo i Bane. Na struju me je spajao upravnik Tomo Duić. To se zbivalo na stepenicama na izlazu na sam krug zatvora.

Kada me pitate za delegacije Međunarodnog Crvenog križa mogu reći da su oni dolazili nekih dva ili tri puta za vrijeme dok sam ja bio tamo. Kontaktirali smo s njima, ali nismo smjeli reći što nam se događa. Ja vjerujem da su oni vidjeli da smo ozlijeđeni, a na njihova pitanja što nam se dogodilo morali smo reći da smo pali s kreveta, poskliznuli se ili slično.

Kada tražite da opišem osobe koje sam spominjao mogu reći da je Bane bio omanji i širok, a Giljo je bio čini mi se s brkovima. Za Gudića bih kazao da je izgledao visok dok je Anđelko bio omanji. Koliko se sjećam i vođa smjene Bungur imao je brkove. Za Duića bih kazao da je bio plav i da nije naročito visok. Barem mi je tako ostalo u sjećanju.

U odnosu na još neke druge osobe prisjećam se Zlatka Sulejmanovića koji je bio visok i dosta mršav, a sjećam se i Perišića-Ramba i Davora.

Na pitanje branitelja okrivljenog Duića svjedok izjavljuje:

Ja sam bio pripadnik vojske Jugoslavije. Bio sam običan vojnik, rezervista. Dobio sam poziv negdje u dvanaestom mjesecu 1991. godine na koji sam se odazvao možda treći dan po tom pozivu nakon čega sam bio upućen u Mostar. Bio sam samo u Mostaru. U vremenu od 12. 04., pa do 15. 05. nalazio sam se u Ljubuškom gdje sam bio ranjen. Nisam bio ranjen u nekim borbenim akcijama, nego mi je jedan od stražara slomio vilicu. To je bilo u zatvoru u Ljubuškom. U Gacku živim od 1988. godine.

Kada me pitate za ćeliju u bloku „C“ mogu reći da u početku u njoj ništa nije bilo tako da smo se ja i zatvorenik Milorad Paićin međusobno grijali oslanjajući se leđima. U toj ćeliji proveo sam sigurno nekih mjesec ipo dana. Sjećam se na prozoru su bile rešetke. Taj prozor ja nikada nisam pokušavao otvoriti i ne znam može li se otvoriti.

Što se tiče razmjene u Zelenici tom prigodom bili su prisutni predstavnici Međunarodnog Crvenog križa. Prilikom razmjene nije bio prisutan liječnik tako da sam ja odmah po razmjeni bio prebačen na liječenje u VMA.

Na pitanje branitelja okrivljenog Vrkića svjedok izjavljuje:

U vrijeme mog zarobljavanja ja sam pripadao pješadiji. Bilo je to na lijevoj obali Mostara. U to vrijeme nije ni bilo nekih većih ratnih događanja. Kada sam govorio o onome što sam čuo i doživio o događanjima u Lori ozbiljno sam mislio da nisam mogao zamisliti da ljudski rod može to činiti. Istina je da sam čuo i uvjerio se kako je i na drugim mjestima bilo strašnih stvari. Nije to bilo samo unutar zatvora u Lori nego i na drugim mjestima za vrijeme rata koji je prošao.

Na pitanje branitelja okrivljenog Banića svjedok navodi:

Bio sam u prilici da zatražim liječničku pomoć za vrijeme dok sam boravio u Lori, pa su me u dva navrata vodili u Firule. Nakon trećeg dana liječenja izašao sam iz bolnice. Sam tretman u bolnici nije bio dobar. Pri tome ne mislim na medicinsko

osoblje koje se uredno ponašalo nego o posjetiteljima, civilima koji su dolazili u posjetu osobama na liječenju u bolnici.

Kada me pitate jesam li ranije davao kakve izjave na okolnosti o kojima danas svjedočim potvrđujem da jesam. Negdje pred dvije godine davao sam izjavu gospodinu Tonću Majiću iz komiteta za ljudska prava, a pred nekih četiri ili pet mjeseci izjavu sam dao i ovdje prisutnom tužitelju u Trebinju. Nemam primjerak izjave koju sam dao Tonću Majiću. Baš u prisutnosti Tonća Majića bio sam jednom prigodom dao i intervju za list „Globus“.

Na pitanje braniteljice okrivljenog Bungura svjedok izjavljuje:

Računalom se ne služim. Nikada se sudu nisam obraćao nekakvim pismom. Mislim pri tome na ovaj splitski sud. Kada sam bio razmijenjen u Zelenici ja nakon toga nikome nisam podnosio kaznenu prijavu protiv osoba koje sam ranije spominjao. Kada me pitate zbog čega nisam mogu reći da nitko nije dolazio da me za bilo što pita, praktično nisam bio u prilici tako nešto činiti. Nitko me ni prigodom razmjene ništa nije pitao.

Nitko mi ništa nije objašnjavao radi čega me vraćaju s one razmjene koja je trebala biti ostvarena u Nemetinu. Ja nisam imao koga pitati što na te okolnosti niti mi je itko išta objasnio u vezi s time. Kazali su mi samo da me vode na strijeljanje i vezali mi ruke te su me vratili natrag. Ne mogu reći da je bilo tko od stražara iz Lore pratio nas na ovu razmjenu prema Nemetinu odnosno da su me vratili natrag. Mislim da su to bile neke druge osobe. Kada sam govorio o ozljedama koje sam dobio mislio sam prvenstveno na to da su mi polomili šest rebara i vilicu na dva mjesta, a što se drugih osoba tiče vidio sam da su ozlijeđeni. Ja naravno nisam liječnik i nemam neka posebna medicinska znanja, ali sam vidio „šljivu“ na licu pojedinog zatvorenika, a vidio sam i to kako je ta „šljiva“ nastala budući da su nas tukli i to ne samo stražari u zatvoru nego i civili koji su dolazili u zatvor iz grada. Nisam vidio da bi i djeca dolazila u zatvor. Kada me pitate jesam li u delegaciji Međunarodnog Crvenog križa lagao da nas nisu tukli u zatvoru danas mogu slobodno reći da sam tada lagao. Opet me pitate u vezi ozljeda i boravaka u bolnici na Firulama. Bio sam tamo dva ili tri puta. Trebali su mi skinuti kopče s vilice nakon 21 dan, ali je to učinjeno tek nakon nekih pet mjeseci.

Ja slabo pratim medije i nemam vremena za čitanje štampe. Povremeno čitam list „Euro blic“. To je list iz Banja Luke. Pitate me za Božidara Vučurevića. Za tu osobu sam čuo da je predsjednik općine Trebinje, ali mi nije poznato je li on ima kakav čin.

Na pitanje je li poznaje Mirka Šuška, Lazu Ostojića, Tomu Krivića, Radu Krivića, Uglješu Bulovića, Duška Galića i Jovu Prkuta svjedok odgovara: Ne.

Zatim izjavljuje: Ja sam doista svoju prvu izjavu o Lori dao negdje prije dvije godine gospodinu Tonću Majiću. Sjećam se da me je Mirko Babić bio izvijestio da bih trebao doći i dati izjavu, pa sam to učinio u Trebinju i to na jednu video kasetu. Što se tiče pisane izjave ja sam tu izjavu osobno potpisao i dao ovjeriti kod Osnovnog

suda u Trebinju. Tu izjavu ja nikada nikome nisam slao. Sve je dalje išlo preko suda kojemu sam ja ovjerio svoju izjavu. Ja osobno ne znam tko je ovo moje ovjereno pismeno poslao Županijskom sudu u Splitu.

Na upit jeste li u pismu naveli kako znate da se pred Županijskim sudom u Splitu vodi postupak protiv određenih osoba u vezi događanja u bivšem Vojno istražnom centru Lora svjedok izjavljuje:

Ja sam to kazao, ali na osnovu onoga što su mi rekli. Ja ne bih to znao da mi to nisu drugi rekli. Mislim da mi je to konkretno kazao Mirko Babić, ali nisam siguran. Kada me pitate za fotografije ili snimke osoba protiv kojih se vodi kazneni postupak mogu reći da nikada nisam vidio fotografije ni snimke tih osoba.

Kada me pitate jesam li po osnovu ozljeda koje sam zadobio u Vojno istražnom centru Lora kategoriziran u smislu invaliditeta mogu reći da jesam. Utvrđen mi je 70% trajni invaliditet zbog prijeloma vilice na dva mjesta, zbog gašenja cigareta na mom tijelu i polomljenih šest rebara.

Ja sam bio evidentiran kod Međunarodnog Crvenog križa, ali se ne sjećam kada je to bilo. Dozvoljavam mogućnost da je to bilo dok sam boravio u bolnici Firule ili pak za vrijeme boravka u Lori.

Na upit jesu li se cigarete po ruci gasile i osobi imenom Slaviša Zurovac svjedok izjavljuje: ne i ne mogu odgovoriti na upit zbog čega meni da, a njemu ne.

Kada me pitate u vezi onog ispitivanja u Trebinju prije četiri ili pet mjeseci, do toga je došlo temeljem poziva koji sam dobio od jedne sutkinje iz suda u Trebinju, a tom ispitivanju bio je prisutan ovdje prisutni tužitelj. Konstatira se da svjedok pokazuje na zamjenika ŽDO Split Michele Squicciarro. Zatim svjedok nastavlja:

Pitao me je opet na okolnosti mog zarobljavanja i svega onoga što mi se događalo u Lori. Bilo je govora i o tome protiv kojih osoba se vodi kazneni postupak pred sudom u Splitu. Spominjala su se ta imena.

Pitanja mi je postavljao ovdje prisutni gospodin, a ne ona sutkinja.

Na upit braniteljice okrivljenog Botića tko je sastavio ono pismo, prvu izjavu koju je dao kod suda u Trebinju i ovjerio svjedok izjavljuje:

Ja mislim da je tu izjavu sastavio Tonći Majić.

Na pitanje braniteljice je li još netko davao izjavu Tonću Majiću na način kao i on svjedok potvrđuje da jest, pa izjavljuje:

Na isti način izjavu su dali Mirko Bjelica, Mirko Babić, Ljubiša Gerun, Mićko Koprivica, Veso Deretić, Bojović Dobrivoje, Dragan Ratković, Damjan Tripković. To se odvijalo u sudu u Trebinju, a osim gospodina Tonća Majića tu je bilo još tri ili četiri osobe. Mi smo dali naše izjave koje smo isti dan i potpisali i tu pred sudom ovjerali. Izjave smo dali Tonću Majiću. Osobe koje sam prethodno naveo nisu bile

zajedno prigodom davanja izjave. Ja sam bio potpuno sam kada sam davao svoju izjavu.

Obzirom da te osobe viđam gotovo svaki dan ja sam došao do saznanja da su i oni dali izjavu baš na način kao što sam i ja učinio. Nije mi poznato da su neki davali izjavu i 1. 02. 2002. godine.

Sve ranije imenovane osobe često viđam ili čujem, jer Gacko i Trebinje nisu daleko, pa tako često kontaktiram s ovima.

Okrivljeni Gudić izjavljuje kako stavlja prigovor na iskaz svjedoka, a posebno na onaj dio gdje isti navodi da sam ja sudjelovao u zlostavljanju njega i drugih okrivljenika, jer to nije istina.

Nakon prigovora okrivljenog Gudića svjedok se okreće prema okrivljeniku i zavrće rukav lijeve ruke, te pokazujući svoju podlakticu prema okrivljeniku postavlja mu pitanje:

Čiji je ovo ručni rad.

Okrivljenik odgovara:

Nije mi poznato.

Svjedok na to navodi da u tom slučaju nema što posebno dodati budući da je više očevidaca vidjelo kada mu je upravo okrivljeni Gudić na ruci gasio cigarete. To su bili Slaviša Zurovac, Stojanović Dragan, Tripković Gavriilo, Hajdi Robert i Nara Ištvan.

Na pitanje predsjednice vijeća svjedok izjavljuje:

Najveći dio vremena boravio sam u ćeliji broj 6, koja se nalazi prva s desne strane s južne strane zatvora. Dakle, to nije u onom bloku „C“. Preko puta se nalazi prostorija gdje je kupatilo i WC. Tamo sam bio tijekom 6., 7. i 8. mjeseca 2002. godine.

Stražari koji su radili po smjenama bili su tu za cijelo vrijeme dok sam se ja nalazio u navedenoj ćeliji broj 6. Stražari meni nisu davali nikakve dužnosti tako da ništa posebno nisam morao raditi.

Na upit je li mi nešto znači ime Miloslav Katalina svjedok izjavljuje da mu to ime ništa ne znači.

Nakon što se svjedoku predočava da je Miloslav Katalina, ispitan pred ovim sudom kao svjedok, izjavio da je boravio u ćeliji broj 2 i da je tu i on bio svjedok izjavljuje da nije, te dodaje:

Bio sam u dvije ili tri ćelije, nisam bio stalno u istoj.

Na upit je li u zatvoru u Lori postojala kakva ambulanta gdje bi se mogla zatražiti liječnička pomoć i je li tamo bio kakav liječnik svjedok izjavljuje:

Nije.

Na upit je li na krugu zatvora postojala kakva voda svjedok potvrđuje da jest te navodi:

Ne sjećam se točno odakle je korištena ta voda. Postojao je hidrant. Ne znam je li bio unutra zatvora, ali znam da su nas kupali vodom iz hidranta.

Zatim izjavljuje kako je točno da su se na krugu zatvora prala auta, a to su radili najviše Čučak Miroslav i Vladimir Žarković. On osobno to nije činio.

Na upit je li mu što znači ime Đorđe Katić svjedok odgovara:

Ne.

Na upit znači li mu nešto ime Gojko Bulović svjedok nakon kraćeg razmišljanja odgovara:

Čuo sam nešto o tome, ali ne znam ništa konkretnije reći.

Na upit znači li mu nešto ime Nenad Knežević svjedok izjavljuje isti odgovor.

Na upit je li mu što znači riječ „tvrđava“ ili „kula“ u kontekstu svega onoga što se događalo u Lori svjedok odgovara:

Ne.

Na pitanje člana vijeća je li na onom prozoru u ćeliji broj 6 bilo staklo i je li mogao provući ruku kroz rešetke svjedok odgovara:

Ne sjećam se je li postojalo staklo. Ja nisam provlačio ruku kroz rešetke prozora. U ćeliji je bilo šest kreveta, tj. po tri sa svake strane. Oni koji su bili na gornjim krevetima mogli su vidjeti vani. Ja nisam gledao van. Nisam se uspinjao na gornje krevete, a mislim da se kroz prozor može vidjeti na krug. Što i koliko se moglo vidjeti ne znam.

Na vratima ćelije postojalo je jedno okno, ali se ne sjećam je li ono s druge strane bilo zaštićeno, odnosno je li se kroz to okno moglo vidjeti na hodnik.

Na dodatno pitanje tužitelja je li u vrijeme boravka u Lori imao kakvu tetovažu svjedok odgovara:

Da, imao sam baš na ovoj lijevoj podlaktici, pa su mi na toj tetovaži gasili cigarete.

Kada sam vođen u bolnicu na Firule jednom prigodom mi čak nije bila pružena nikakva liječnička pomoć, a u dva navrata jest.

Na dodatno pitanje predsjednice vijeće je li mu poznato jesu li zatvorski stražari imali svoja osobna vozila svjedok odgovara:

Ne znam.

Na dodatno pitanje tužitelja je li čuo za kakav bijeg iz zatvora svjedok navodi:

Čuo sam za jedan pokušaj bijega. Ja osobno nisam ništa čuo ni vidio. Sva moja saznanja potječu od onoga što sam čuo od ostalih zatvorenika. Ja sam doduše čuo neko pucanje, ali ne znam je li to u vezi s tim bijegom ili ne. Ne mogu točno reći od kojih zatvorenika sam čuo za taj slučaj. Pričali su ljudi na zatvorskom krugu o tome.

Na upit je li čuo što je bilo s onom osobom koja je pokušala bijeg svjedok izjavljuje da je čuo kako je ta osoba umrla. Isto tako, od zatvorenika je čuo za još jedan smrtni slučaj. U pitanju je neki „beli orao“. Čuo je da je ubijen.

Na upit je li mu se u vezi ovog suđenja i današnjeg suđenja pred sud netko obraćao svjedok odgovara da nije.

Na dodatno pitanje branitelja okrivljenog Vrkića u kojoj ćeliji je bio u ono vrijeme kada je čuo za bijeg jednog zatvorenika svjedok izjavljuje:

Bio sam u ćeliji broj 6. Kada me pitate za neke pilote potvrđujem da su u Lori bili zatvorenici piloti Goran Pantić, Đerfi Nikola, Milan Mičić, koji je danas već pokojni, te Dragan Arsofski. Ja sam jedno vrijeme bio u ćeliji zajedno sa Đerfi Nikolom. Ne sjećam se da bih bio i s ostalim pilotima u istoj ćeliji. To bi bilo također u onoj ćeliji broj 6.

Inače, za vrijeme dok je bio u bloku „C“ s njim u ćeliji je bio Pajićin Milorad. Najprije sam bio u bloku „C“ s Pajićinom, a kasnije sam prebačen u ćeliju broj 6 na drugu stranu zatvora. Za vrijeme dok sam bio u bloku „C“ bio sam u ćeliji koja je zadnja desno, a gledajući po ulazu u taj blok „C“. U taj blok „C“ nitko nije dolazio u obilazak, barem koliko ja znam o tome.

Na dodatno pitanje braniteljice okrivljenog Bungura svjedok izjavljuje:

Meni je poznato da su se na krugu u dvorištu zatvora prala auta, jer sam to i osobno vidio kada bih bio izveden vani na krug gdje smo trčali, gdje su nas kupali šmrkom. Vidio sam kada je Žarković prao auto, a isto tako i ja sam barem sam 10-ak puta u krugu zatvora prao auta nakon što sam bio vraćen s razmjene. Primjerice sjećam se da je Giljo doveo auto na pranje. Ne sjećam se odakle je voda korištena. To sam i prethodno naveo. Voda je sigurno tu bila, jer su nas vodom tu i kupali, ali nisam siguran odakle je korištena.

Na traženje tužitelja da se svjedok očituje je li među okrivljenicima prepoznaje bilo koga iz zatvora u Lori svjedok ustaje, okreće se prema okrivljenicima, pa pokazujući na okrivljenika Antu Gudića izjavljuje: Gospodin Gudić. Zatim pokazujući na Anđelka Botića navodi: Anđelko Botić. Pokazujući prema Tonću Vrkiću navodi: Tonći Vrkić. Zatim pokazujući prema Davoru Baniću izjavljuje: Ovo je osoba koju su zvali Bokser ili Bane, ali nisam siguran. Ne tvrdim sto posto.

Na upit tužitelja po čemu poznaje Tonća Vrkića svjedok izjavljuje:

I po dobrome i po lošemu. Dosta puta mi je davao cigare, a u dosta puta me je i „degenečio“.

Na upit tužitelja je li vidio da bi Tonći Vrkić još nekoga drugoga tukao svjedok izjavljuje:

Jesam, vidio sam da je jednom ili dva puta tukao Slavišu Zurovca.

Vidio je međutim i to da je Tonći Vrkić davao i drugima cigarete, a ne samo njemu, primjerice Vladimiru Žarkoviću i Vladimiru Čučku.

Na upit branitelja okrivljenog Vrkića što su prethodno navedene osobe koje prepoznaje u sudnici radile u zatvoru svjedok izjavljuje:

Tonći Vrkić je bio zamjenik upravitelja, a Ante Gudić i Anđelko Botić su bili stražari. Za osobu za koju misli da je tzv. Bokser ne zna reći, niti može tvrditi što je bio u zatvoru.

Na dodatno pitanje branitelja okrivljenog Vrkića kada je i na koji način saznao da je Vrkić zamjenik upravitelja svjedok izjavljuje:

To sam saznao od ostalih stražara tijekom boravka u Lori i to možda nakon dva mjeseca, a kod njega sam bio dva ili tri puta u kancelariji.

Na upit kada ga je Tonći Vrkić udarao, u kojim prilikama i na kojem mjestu svjedok izjavljuje:

Bilo je to primjerice u trenutku dok sam izlazio na krug. Baš tada kada bih se našao na stepenicama znao me udariti palicom. S druge strane, u dosta prigoda znao mi je dati cigaretu. Primjerice kada bih se vraćali s ručka. Pozvao bi me i dao mi cigaretu.

Konstatira se da okrivljeni Tonći Vrkić stavlja primjedbu na iskaz svjedoka, pa izjavljuje da ga nije tukao, a što se cigareta tiče navodi da ih je davao svima.

Daljnijh pitanja svjedoku nema, te se otpušta iz sudnice.

Pristupa se ispitivanju svjedoka Milorada Oro.

SVJEDOK: MILORAD ORO, sin Milana, rođen 17. siječnja 1947. godine u Kalenderovci Gornji, općina Derventa, Republika Bosna i Hercegovina, s prebivalištem u Trebinju, Kočunska bb, po zanimanju vozač, istovjetnost svjedoka provjerena uvidom u njegovu ličnu kartu, koja mu se odmah i vraća, nesrodan, upozoren na dužnost kazivanja istine po čl. 324. i čl. 236. ZKP-a upitan iskazuje:

Konstatira se da je svjedok u svom slobodnog izlaganju uvodno naveo gdje je, kada i pod kojim okolnostima bio zarobljen, kako je bio došao u Vojno istražni centar Lora i što je sve doživljavao za vrijeme boravka u zatvoru sve do razmjene koja je ostvarena u kolovozu 1992. godine.

Nakon toga branitelji okrivljenika suglasno ističu prigovor pred sudskim vijećem da ovakav način ispitivanja svjedoka nije u redu s obzirom da ono što je svjedok ovdje izjavio nije predmet optuženja odnosno svjedok nije govorio ništa o tome što bi se događalo sa civilima već je govorio primarno o tome što se njemu osobno događalo, a on nije bio civil te što se događalo osobama koje su bile sa njim zarobljene ili boravile sa njim u ćeliji, a koji nisu bili civili.

Nakon toga svjedok obraćajući se sudskom vijeću navodi:

Ja sam doista govorio o onome što se meni osobno događalo, a ja nemam saznanja o tome tko je od zatvorenih osoba u Lori bio civil, a tko nije. Međutim, ima ljudi koji to znaju. Meni je osobno poznato da je Vlado Žarković i Miroslav Čuča da su kovali sanduk od pušaka za jednog momka prezimena Jelić, za kojeg sam čuo da je ubijen u bloku „C“, ali ja ne znam je li se radi o civilu ili o ratnom zarobljeniku. Ja mislim da imam pravo iznijeti ono što znam u vezi događanja u Lori, jer u protivnom ne znam zašto sam uopće pozvan.

Zamjenik ŽDO-a Split navodi:

U odnosu na navode prigovora branitelja ističe da su isti neosnovani iz razloga što je ovaj svjedok pozvan da svjedoči na okolnosti događanja u Vojnom zatvoru Lora u inkriminiranom periodu, što podrazumijeva ono što je vidio, čuo i što se njemu osobno tamo dogodilo, pa je u tom kontekstu irelevantno da li je on bio ratni zarobljenik ili civil, a isto tako i o osobama ukoliko to zna koje su to radile. Upravo stoga inzistiramo da se njegov iskaz u cijelosti unese u zapisnik.

Branitelj optuženog Tonća Vrkića posebno u odgovoru na navode zastupnika optužbe ističe da se kroz tijek ovog postupka stalno provlače određene inkriminacije koje ni na jedan način nisu obuhvaćene činjeničnim opisom optužnice. Tako se od saslušanih svjedoka zahtijeva da se izjasne o svim detaljima koji su se navodno dešavali njima i drugim zatvorenicima u Lori, pa se između ostalog navodi da je bilo tamo osoba kojima su se rezale uši, vadile oči, gasile cigarete na natpisima „JNA“, a da ti navodi ni na jedan način nisu obuhvaćeni optužnicom. Stoga kao branitelj okrivljenog postavljam pitanje na koji način će se pravilno obavijestiti javnost, koja je do sada pogrešno obaviještena da u tijeku ovog postupka nije vođen postupak za takve inkriminacije. Inzistiranjem na tome da se i od tim detaljima raspravlja u

ovom postupku svakako je izvan optužnice o kojoj se ovdje raspravlja, pa takvim upornim inzistiranjem dovodi se u vrlo tešku poziciju i obrana, sud, pa i optužba, jer kako javnosti objasniti pored natpisa da su svjedoci iznosili da su se u Lori sjekle uši, vadile oči i gasile cigarete na rukama da to nije utvrđeno u ovom postupku i da za to nitko nije osuđen zbog čega na neki način optužba proširuje optužnicu u onom dijelu za koji je već pokrenut jedan drugi postupak i što bi u odnosu na te navode trebalo ostati u tom postupku. Upravo iz tih razloga obrana inzistira na tome da se u ovaj zapisnik, u odnosu na ovo suđenje unosi samo ono što se odnosi na predmetnu optužnicu, pri čemu naravno ne treba sasvim isključiti najpovršniju ocjenu koja proizlazi iz kazivanja svjedoka koji se saslušavaju u predmetnom postupku.

U odnosu na navode branitelja da sve ono o čemu svjedok i svjedoci govore se ništa ne nalazi u optužnici samo bih naveo da se u optužnici nalazi i priključivanje na struju i udaranje i utjerivanja u pseću kućicu, o čemu je svjedok upravo govorio, a sam je rekao da on ne može znati osim onog što se njemu dogodilo da se to događalo drugima i da on ne zna da li su to bili civili ili zarobljenici i u tom kontekstu kada smo predlagali ove svjedoke predlagali smo na te okolnosti, a nebitno je da li svjedok poimenice zna što se kojem zatvoreniku događalo i da li je taj zatvorenik civil.

Braniteljica okrivljenog Bungura izjavljuje kako se u cijelosti pridružuje prigovorima kolege Joška Čehe i Slobodana Mikulića. Ovo posebice nakon što je saslušan svjedok Jelenko Kovačević iz čijeg iskaza je razvidno na koji način je došlo do njegovog svjedočenja, kada je ono, kome i zašto dano, pa ako sud ocjenjuje vjerodostojnost iskaza tada ne može prijeći preko činjenice koja je već jednom istaknuta u ovom postupku kako se cjeloviti zapisnici sa potpunim sadržajem iskaza objavljuju na internetu, komentiraju, a s obzirom na to da se radi o mediju očito opće dostupnog, imajući u vidu ono o čemu je taj svjedok govorio očito je kako se radi o svjedočenju koje u kvalitativnom smislu za ovaj postupak, a niti za druge nema vjerodostojnost. Ovaj branitelj već se protivio saslušanju pripadnika četničke neprijateljske vojske, pa se u tom prigovoru i dalje ustraje.

Ostali branitelji jednoglasno se pridružuju istaknutim prigovorima.

Vijeće donosi

r j e š e n j e

Obzirom na ukidno rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I KŽ-259/03 od 25. ožujka 2004. godine, u kojem se doslovno navodi: „istina, predloženi svjedoci nisu bili pritvoreni oštećenici, nego ratni zarobljenici, ali to nije odlučno, budući da bi se oni trebali ispitati na inkriminirane događaje“ sudsko vijeće ocjenjuje kako iskaz svjedoka Milorasa Oro kao i svih drugih svjedoka koji su pozvani na glavnu raspravu treba ispitati u najkraćoj verziji njihova kazivanja u okviru onoga o čemu imaju saznanja vezano za događanja u Vojno istražnom centru Lora, a obzirom na prigovore od strane obrane koja opravdano ukazuju na suvišnost upuštanja u okolnosti i događaje koji nisu predmet optužbe, pa se navedeni svjedoci imaju ispitati na inkriminirane događaje sukladno prigovorima obrane, a ne i opširno izvan toga.

Povodom ovakve odluke sudskog vijeća unosi se u raspravni zapisnik u kratkim crtama što je svjedok Oro Milorad uvodno u slobodnom izlaganju iznio pred sudskim vijećem.

Iskaz svjedoka Milorada Oro:

Ja sam zarobljen u mjestu Velja Međa općina Trebinje kao pripadnik vojske Republike Srpske 27. maja 1992. godine. Zarobljen sam sa nekolicinom mojih kolega nakon čega smo kamionom bili prebačeni za Ploče, a potom u Metković te dalje u Split, u Loru. Ja mogu objasniti kako je izgledao zatvor u Lori. Prisjećam se da je prijamna kancelarija bila s desne strane, a s lijeve kuhinja time da su naprijed bile ćelije njih četiri ili pet. Ja sam se nalazio u jednoj ćeliji koja gleda prema krugu zatvora desno, a u toj ćeliji bila su i dvojica pilota Goran i Nikola. Sa mnom u ćeliji bio je i jedan Vučjak Slobodan, Babić Mirko i Kržić Dragan. U ćeliji je bilo šest kreveta po tri sa svake strane, na spratove. Vrata ćelije bila su željezna.

Mogu potvrditi da su nam svakih pola sata dolazili u ćeliju da nas tuku i psuju. Bilo je svakakvih zlostavljanja. Ja nisam vodio dnevnik da bih mogao kazati sve što i kako je bilo, ali mogu reći da su nas tukli raznim sredstvima, pa i bejzbol palicama. Tjerali su nas da ih pozdravljamo, tjerali su nas da se međusobno tučemo, istjerali bi nas vanka da trčemo u krug i da jedan drugoga nosimo. Također su nas izvodili na kupanje šmrkovima iz vatrogasnih cijevi pod velikim pritiskom. Skinuli bi nas gole i tukli tim šmrkovima, a mene su posebno tukli baš u stomak premda sam bio okilavio od udaraca koje sam bio dobio još u Metkoviću. Tjerali bi nas i da iz cipela izvučemo pertle i da trčemo tako da bi dobili žuljeve te bi nam se stvorile žive rane obzirom da je bilo vruće i da su se noge znojile. Znali su nas stavljati uza zid i držati dugo na suncu. Tjerali su nas u pseće kućice da lajemo i da glumimo pse. Kada bi dolazila delegacija Crvenog križa onda bi nas upozorili da ne smijemo ništa kazati što nam rade. Bilo je i lažnog strijeljanja. Posebno se sjećam jedne prilike kada je upravnik zatvora Tomo Duić bio u pripitom stanju i izvodio nas na lažno strijeljanje. U stanju u kojem smo se nalazili mi smo čak molili osobe koje su nas tukle da nas ubiju da više ne patimo, ali su nas radije patili nego ubijali. Znali su nam i prikapčati struju na dijelove tijela, a jednom prigodom Tomo Duić je doveo i dvije djevojke koje su nas ponižavale jer im je bilo dozvoljeno da nas provociraju, da nas ismijavaju i šamaraju. Nije svatko u zatvoru bio isti. Nisu nas svi tukli. Barem je moje iskustvo takvo da nisu svi bili isti. Ja sam u Lori bio nekih 20-ak dana, a kasnije sam bio prebačen u Šibenik, zatim u Zagreb u Kerestinac i konačno na razmjenu sredinom kolovoza u Nemetin.

Na pitanje tužitelja kako su izgledale osobe kojih se sjeća iz vremena boravka u Lori svjedok izjavljuje:

Tomo je bio srednjeg rasta, crn, Ante mršav i visok, Anđelko crn, srednjeg rasta. Možda bi se i drugih sjetio kada bih ih vidio.

Na upit tužitelja je li u svezi dolaska na ovu raspravu nedavno kontaktirao sa bilo kim svjedok izjavljuje:

Jesam, kontaktirao sam sa Helsinškim odborom za ljudska prava Dalmacije u Trebinju. Prije je dolazio jedan sudija u Trebinje.

Na upit je li mu znači nešto ime Emilijo Bungur svjedok izjavljuje da samo ime i prezime ne znače mu ništa, a možda bi konkretnu osobu znao. Isto tako ne znam ništa reći povodom imena koje mu se spominje kao Tonći Vrkić. Koliko je njemu poznato u Lori nije bilo nikakvog pokušaja bijega dok je on bio u zatvoru.

Na upit branitelja optuženog Duića je li mu znači nešto ime Gojko Bulović ili Nenad Knežević svjedok izjavljuje:

Meni zaista ne.

Na pitanje branitelja okrivljenog Vrkića svjedok izjavljuje:

Ja sam bio odjeven u vojnoj uniformi SMB, ali mogu reći da je bilo pripadnika aktivne vojske u civilnoj odori, pa ja nisam znao tko je civil, tko je vojnik. O tome da se pred ovim sudom vodi postupak protiv određenih osoba za kazneno djelo ratnog zločina saznao sam pred nekoliko godina preko sredstava informiranja. Što se mene osobno tiče ja sam dao svoju izjavu predstavniku Helsinškog odbora za ljudska prava Dalmacije, gospodinu Majiću. Ja ne znam kako je došlo do toga, no u svakom slučaju on me je pozvao. Nakon toga jednom prigodom dobio sam poziv da dadem svoj iskaz sudiji koji je došao iz Splita. Ako me oči ne varaju to je ovaj gospodin ovdje.

Utvrđuje se da svjedok pokazuje na zamjenika ŽDO-a Split, gospodina Michele Squicciarra.

Tom prigodom bile su navedene osobe protiv kojih se vodi postupak. Mislim da je u pitanju 7-8 osoba. Što se djela tiče svakako se radilo o kaznenom djelu ratnog zločina koje bi se dogodilo vezano za vrijeme mog boravka u Lori, ali ja ne znam točno reći za koje konkretno djelo, odnosno je li bilo riječi o djelima na štetu civila ili na štetu ratnih zarobljenika.

Za boravka u Lori ja sam bio povremeno izveden na krug kao što sam to uvodno i govorio, a tom prigodom ja nisam vidio žene, djecu ili neke starce, ali sam vidio hrvatskog vojnika koji je bio doveden jer je navodno napravio neki skandal. Ne mogu decidirano odgovoriti na pitanje da li je neka osoba konkretna za vrijeme mog boravka u Lori pouzdano bila civil.

Na upit poznaje li neku od sljedećih osoba: Mirko Šušak, Lazo Ostojić, Branko Borović, Tomo Krivić, Rade Krivić, Uglješa Bulović, Duško Galić, Jovo Prkut, Miloslav Katalina, Đorđe Katić, svjedok odgovara:

Ne znam.

Na upit braniteljice okrivljenog Bungura svjedok izjavljuje:

Je se ne služim računalom.

Što se mene tiče ja sam bio zarobljen kao pripadnik vojske Republike Srpske nakon što je u petom mjesecu 1992. godine uslijedila opća mobilizacija u Trebinju od strane vojske Republike Srpske.

Na upit branitelja okrivljenog Gudića svjedok izjavljuje:

Kada sam pred par dana kontaktirao sa predstavnikom Helsinškog odbora za ljudska prava u Trebinju to je bilo u jednom hotelu. To je bio gospodin Tonći Majić.

Na pitanje kako je došlo do tog njihovog kontakta svjedok izjavljuje da je taj kontakt uslijedio upravo povodom poziva od strane Tonća Majića. Pozvao ga je telefonom kući iz Trebinja.

Na pitanje braniteljice okrivljenog Botića je li još nekom prigodom kontaktirao s Tonćem Majićem svjedok izjavljuje da jest, da je to bilo pred dvije ili više godina. Inače, doista je jednu izjavu u Trebinju dao, potpisao i ovjerio, a na upit tko je tu izjavu sastavio svjedok navodi:

Ja sam je sastavio, a moja žena koja je daktilograf ju je tehnički napisala na mašini u tri primjerka. Jedan primjerak je išao sudu, jedan Tonću Majiću, a jedan meni.

Nije mi poznato je li još netko davao ovakvu izjavu osim mene.

Na pitanje predsjednice vijeća je li u Lori bila kakva ambulanta svjedok izjavljuje da mu nije poznato da je bila neka ambulanta.

Na upit odakle je bila korištena voda vezano za one vatrogasne šmrkove koje je spominjao svjedok izjavljuje:

Ja točno ne znam. Vjerujem da svaka zgrada ima hidrant, pa da je i ova imala. Znam da su to bile platnene cijevi.

Nadalje izjavljuje:

Nije mi poznato ništa u vezi nekog objekta koji bi bio u obliku „bunkera“ ili u obliku „kule“.

Na upit je li osim uposlenika u zatvoru dolazio netko izvani svjedok izjavljuje:

Da, i to je baš bilo često. Dolazili su ljudi u uniformama i znali su nas provocirati, vrijeđati i tući.

Ja nisam imao nikakav zadatak unutar zatvora u smislu da radim neke određene poslove. Samo su nas jedan dan bili odveli iza da čistimo neki kamenjar, a odatle se vidi more.

Na pitanje člana vijeća svjedok izjavljuje:

Obzirom da je u ćeliji gdje sam se nalazio bilo šest kreveta mogu reći da sam ja koristio onaj srednji s desne strane, a Goran Pantić je također bio koristio srednji s lijeve strane.

Ja sam dosta puta gledao kroz prozor s kreveta i to drugog kreveta iz sjedećeg položaja. Odatle se vidi sam krug zatvora, bodljikava žica i ona željezna kapija. Ne znam točno u kojoj ćeliji sam bio, ali mislim da je na vratima farbom bila označena brojka „2“ ili „5“. Svakako ta ćelija gleda na krug zatvora, a preko puta je kupatilo.

Kada izađem iz ćelije onda vidim prostoriju WC-a.

Ne znam reći je li u mojoj ćeliji netko od zarobljenika imao slomljenu nogu. Mislim jedino da je Vučjak Slobodan imao prostrijeljenu nogu. Slobodan je imao štape, ali bez obzira na to nije mogao ići.

Ne znam što se vidi krajnje desno ili krajnje lijevo s prozora ćelije u kojoj sam se nalazio.

Što se prozora tiče on je po mojoj procjeni na visini od 2 metra ili čak više od poda. Prozor je željezni. Na njemu je bilo staklo. Obično je to staklo bilo spušteno, ja ga nisam običavao podizati. Radilo se o svjetlom staklu. Staklo je znalo biti skroz spušteno. Nisam siguran, ali vjerujem da se kroz prozor može provući glava. Ne sjećam se jesu li na prozoru bile neke rešetke. Meni se čini da nisu.

Što se tiče preglednosti s prozora neposredno prema dole ispod njega, mislim da se nije moglo vidjeti prvih metar širine ispod prozora.

Na dodatno pitanje tužitelja što je razgovarao s Tonćem Majićem u Trebinju svjedok izjavljuje:

Ja mislim da je on bio na proputovanju, pa mi se javio i samo me je pitao hoću li doći na suđenje. Ništa mi nije sugerirao što bi imao svjedočiti. To se odnosi na onaj prvi poziv kojeg sam bio dobio za ovu glavnu raspravu. U vezi ovog poziva, na temelju kojeg sam danas došao, nitko me nije kontaktirao.

Nakon toga tužitelj predlaže da se svjedok na raspravi očituje je li prepoznaje neku od osoba danas u sudnici.

Branitelji okrivljenika suglasno izjavljuju kako se protive prijedlogu tužitelja jer nema nikakvog razloga za to, a niti je to u skladu s odredbama ZKP-a.

Nakon što sudsko vijeće dozvoljava svjedoku da se okrene i očituje je li poznaje bilo koju osobu koja sjedi iza njega svjedok se okreće te nakon što je pogledao okrivljenike ukazuje na Antu Gudića i kazuje ovo je Ante, a zatim pokazujući na Anđelka Botića navodi ovo je Anđelko, zatim dodaje, druge ne poznajem.

Okrivljeni Ante Gudić izjavljuje:

Prigovaram na izjavu svjedoka, a posebno u onom dijelu koji se odnosi na moje prepoznavanje, jer ja istog gospodina ne poznajem.

Braniteljica okrivljenog Bungura izjavljuje:

Prigovara istinitosti iskaza svjedoka jer prema podacima na stranici 1345 spisa ovaj svjedok, a kao i osobe koje je spomenuo nije bio zatočen u Lori kao ratni zarobljenik, već je bio isključivo u Kerestincu.

Branitelj okrivljenog Ante Gudića navodi da smo do sada bili obaviješteni kako je predstavnik državnog odvjetništva kontaktirao sa svjedocima u svezi odaziva na saslušanja, sigurnosnih jamstava i tome slično. Ako je tome tako, a svjedoci su pozvani temeljem međudržavnog sporazuma a niti je bilo dopušteno, a niti prihvatljivo da u trenutku kada su pozvali svjedoke sa njima kontaktira gospodin Tonći Majić.

Nakon prigovora od strane braniteljice okrivljenog Bungura predsjednica vijeća pred strankama otvara stranicu 1345 spisa gdje se pod rednim brojem 637 nalazi evidentiran zarobljenik Oro Milorad sa ostalim zabilježenim podacima, nakon čega prisutni svjedok izjavljuje:

Ja sam evidentiran kako zarobljenik zatvora u Lori i od strane Međunarodnog crvenog križa. Taj dokaz još uvijek imam. Žao mi je što ga nisam ponio sobom da vam ga ovdje predočim, a po potrebi mogu ga sudu i dostaviti.

Na dodatno pitanje predsjednice vijeća upućenom svjedoku da još jednom kaže kada je točno bio u Lori svjedok izjavljuje:

Pa nakon onih prvih par dana koje sam po zarobljavanju proveo u Metkoviću i Pločama ja sam po dolasku u Split bio u Lori nekih 20-ak dana i to u šestom mjesecu 1992. godine.

Konstatira se da braniteljica okrivljenog Bungura predočava svjedoku da raspolaže pismom koje je upravo svjedok potpisa, a gdje se navodi kako je iz medija saznao za ovo suđenje na što svjedok odgovara:

Ja to pismo nemam. To ste vjerojatno Vi pisali.

Nakon što se svjedoku predočava pismo sa datumom od 22. veljače 2002. godine upućeno na ruke suca Marka Brđara kao istražnog suca Županijskog suda u Splitu, prisutni svjedok potvrđuje da je osobno dao ovu izjavu i potpisao je, te da je točno ono što je u pismu navedeno.

Daljnijh pitanja svjedoku nema, te se otpušta iz sudnice.

Vijeće donosi

rješenje

Rasprava se prekida do sutra 22. studenog 2005. godine u 09,00 sati što stranke primaju na znanje.

Dovršeno u 14,50 sati.

ZAPISNIČARKA:

IVANA JURAŠIN

PREDSJEDNIK VIJEĆA:

SPOMENKA TONKOVIĆ